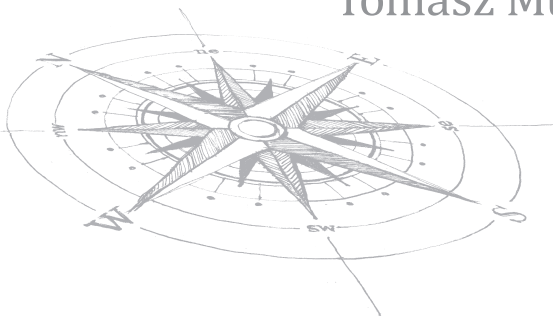

Peter Kreeft

Zanim odejdę

o tym
co naprawdę
ważne

Przekład
Tomasz Mucha

Wydawnictwo WAM

Tytuł oryginału:

BEFORE I GO

Letters to Our Children About What Really Matters

© 2007 by Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

First published in the United States

by Sheed & Ward, Inc., Lanham, Maryland U.S.A.

Reprinted by permission. All rights reserved

© Wydawnictwo WAM, 2014

Redakcja

Ewa Zamorska-Przyluska

Korekta

Aleksandra Marczuk

Projekt okładki

Barbara Ćwik

zdjęcie © iStock.com/javarman3

Łamanie

Barbara Bodzoń

ISBN 978-83-277-0100-8

WYDAWNICTWO WAM

ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

tel. 12 62 93 200 • faks 12 42 95 003

e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

www.wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY

tel. 12 62 93 254-255 • faks 12 62 93 496

e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

tel. 12 62 93 260, 12 62 93 446-447

faks 12 62 93 261

e.wydawnictwowam.pl

Drukarnia Wydawnictwa WAM

ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

Wstęp

Moje niewymownie drogie dzieci (i wnuki)! Oddaję w wasze ręce książkę o najważniejszych życiowych lekcjach, które stały się moim udziałem, ponieważ chcę Wam dać wszystko, co potrafię, a pisanie książek to coś, co umiem robić. Patrząc wstecz, pragnąłbym dać wam więcej siebie, chciałbym okazać się silniejszym, mądrzejszym i częściej obecnym ojcem. Ta książka jest tego marną namiastką. Ale motywacja stojąca za jej napisaniem nie jest już marna. Napędza mnie moja miłość do was, silniejsza nawet od mojej miłości do życia. Żałuję, że nie nadałem tej miłości bardziej konkretnego kształtu. Każdy rodzic, jeśli tylko jest uczciwy, skromny i kochający, z pewnością żałuje, że wraz z niemal boską odpowiedzialnością za dziecko nie spłynęły na niego nadludzkie moce. Jakaż to praca być rodzicem! Wszystkie inne zawody świata razem wzięte nie mogą się z tym równać. Jezus nie musiał pisać żadnej książki, ponieważ On żył dokładnie tak, jak nauczał. Nikomu innemu się to nie udało. Dlatego my piszemy dla siebie książki, które mówią: „Postępuj tak, jak mówię, a nie jak czynię”. Nawet Biblia została napisana przez grzeszników.

Miłość może przybrać wiele form. Niech zatem moja miłość do was przybierze teraz formę książki. Co prawda pisanie ma się do żywego słowa tak, jak stukanie w bębenek do bycia perkusistą; mimo to Jezus w amerykańskiej kolędzie* przyjął podarunek małego dobosza. Przyjmijcie zatem, proszę, i mój – jako dar serca. Porządek lekcji życiowych w tej książce jest zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie losowy. Pojawiają się one w kolejności, w jakiej zostały zapisane, co upodabnia je do prawdziwego życia.

* *The Little Drummer Boy* (Mały dobosz).

1. Od umierającego do żywych

U podstaw tej książki legła obserwacja amerykańskiego pisarza Samuela Johnsona: „Nie znam żadnej myśli, która równie cudownie zmusza człowieka do koncentracji, jak świadomość, że o poranku go powieszają”. Rozpoczynając pracę nad tą książką, wciąż jestem młody (mam szósty krzyżyk na karku) i zdrow. Trudno sobie wyobrazić, że po ręce, która pisze te słowa, któregoś dnia pozostaną same kości. Mimo to wiem, że tak będzie. Śmierć jest jedynym pewnym przewidywaniem dotyczącym życia.

C.S. Lewis powiedział, że nikomu nie powinno się pozwolić umierać, zanim nie przeczyta *Uczty* Platona. (Moim zdaniem powinno się to odnosić do innego dzieła – *Obrony Sokratesa* Platona). Mnie się wydaje, że nie mogę umrzeć, zanim nie opowiem wam o sprawach opisanych poniżej. Napisałem wiele książek, które przeczytały tysiące nieznanym mi ludzi. Najwyższy czas, bym napisał coś dla tych czterech czy pięciu osób, które kocham najbardziej – moich dzieci. Miłość rodzica do dziecka jest niemal tak powszech-

na wśród ludzkości jak śmierć. Ale kiedy rodzic odchodzi, jest już za późno na przekazanie jego najcenniejszej wiedzy. Rodzic staje zatem przed dylematem: kiedy umrze, nie będzie już mógł mówić, jednak zanim umrze, jego słowa nie będą miały odpowiedniej wagi nadanej przez śmierć, a przez to łatwo mogą zginąć pośród innych. Słowa umierającego wysuwają się przed szereg, ponieważ sam mówiący również zostaje zabrany z szeregu żywych. Żadne dziecko nigdy nie zapomni ostatnich słów umierającego rodzica i *vice versa*. Ostatnie słowa, które mój ojciec do mnie skierował, brzmiały po prostu: „Kocham cię”. Moje słowa wypowiedziane do niego były identyczne, choć dodałem jeszcze „Idź, Tato, z „laską”. Pisanie książki jest sposobem na wybrnięcie z tego dylematu, bo jest ona niczym duch autora – formą jego „pozostałości” w doczesnym świecie. Jest jak słowna polisa ubezpieczeniowa. Jest sposobem, by mówić, nawet wtedy gdy się umarło. Te słowa są dla was. Nie zaprzętam sobie głowy tym, czy ktoś inny je przeczyta. Wydałem tę książkę tylko po to, by dać innym szansę podsłuchania naszej rozmowy. Ale jest ona dostatecznie uniwersalna, by trafić do każdego. Nie opisałem w niej naszych prywatnych, niepowtarzalnych spraw: nie pisałem o Girardzie – żyrafie Johna, Ance – szmaciance Jenny, martwej wiewiórce Katherine czy o należącem do Beana rozlatującym się, niebieskim pluszaku – ani o żadnym z psychologicznych odpowiedników tych prywatnych przedmiotów. To pozostanie wyłącznie

wasze, będzie częścią waszej sekretnej tożsamości znanej tylko wam, waszym rodzicom i Temu, kto was zaprojektował i stworzył. (Wszyscy nosimy w sobie geny prosto od Projektanta).

2. Kim jestem, by dawać rady?

Kim jestem, żeby doradzać innym, skoro sam potrzebuję rad? Czyż to nie hipokryzja? Nie, ponieważ zacznę od rzeczy, o której wiem, że jest potrzebna wszystkim – od absolutnej uczciwości. Moja rada jest następująca: przyznajcie, że potrzebujecie rady. Szczerość i pokora to niemal to samo. Ale kim jestem, żeby tak mówić? Czyżby jakimś ekspertem od uniżoności? Czy można być dumnym ze swojej pokory? Bynajmniej. Ale gdyby zabroniono nam nauczać lub słuchać nauk, zanim nie będziemy żyć ich treścią, bylibyśmy wszyscy głusi i niemi. Kim jestem, by dawać rady? Jestem taki jak wy.

3. To, co w życiu najlepsze

Moje dzieci, ponieważ kocham was ponad wszystko, chcę dać wam to, co w życiu najlepsze. Rzeczy najlepszej jednak dać wam nie mogę, ponieważ po pierwsze nie jest to rzecz, a po drugie nie można jej dać. Każdy z nas musi się tego nauczyć sam. Nie dostałem tego od rodziców, chociaż bardzo mi pomogli, a wy nie możecie dostać tego ode mnie, choć mogę spróbować wam pomóc – a ta książka jest elementem planu pomocy. Co zatem jest najlepszą rzeczą w życiu? Co jest najwyższym dobrem? Wszystko w życiu jest w jakiś sposób dobre i przydatne. Ale może jest coś, co jest dobre ze wszech miar? Może istnieje coś absolutnie najlepszego? Każdy wie, że we wszystkim można znaleźć coś dobrego, lecz nie każdy zdaje sobie sprawę z tego, że gdzieś zgromadzone jest całe dobro. To „coś” i „gdzieś” nazywamy Bogiem. Bóg jest całkowitą, nieskończoną dobrocią. Jeśli to nieprawda, wtedy Bóg nie jest Bogiem i powinniśmy zostać ateistami. Ale jak rozumieć tę sprawę z „najlepszą rzeczą w życiu”? Jak można „dostać” Boga? Co to znaczy „mieć” Go?

Oczywiście nie jesteśmy w stanie „dostać” Boga

ani „posiadać” Go. Nie możemy nawet „posiadać” człowieka, choć paru idiotów zawsze będzie skłonnych tego spróbować. Możemy jednak poznać Boga, i nie mam tu na myśli samej wiedzy o Jego istnieniu. Możemy zostać Jego przyjaciółmi. Możemy nawet poślubić Go w wymiarze duchowym! Możemy uczynić Go w naszym życiu tym, Kim jest w istocie – Numerem Jeden. To bardzo proste: On naprawdę jest tutaj i naprawdę spotykamy się z Nim podczas modlitwy, obojętnie czy czujemy to, czy też nie. Podobnie Bóg przemienia nas, kiedy się modlimy, nawet jeśli nie zdajemy sobie z tego sprawy. Ta relacja jest nazywana „religią” (słowo „religia” oznacza dosłownie „więź”) i jest to najlepsza rzecz, jakiej możemy oddawać się w życiu, ponieważ będziemy czynić to już wiecznie, a zarazem tylko to przyniesie nam wieczną radość bez cienia nudy. Każdy na świecie to wie. Każdy z nas czuje to gdzieś w głębi serca. Chrześcijanie wiedzą coś jeszcze: ponieważ nie mogliśmy dorównać Jemu, On zszedł na ziemię i stał się jednym z nas. Opuścił z niebios swoją „Drabinę Jakubową”, która nie jest rzeczą, ale osobą – konkretną twarzą z konkretnym imieniem w konkretnym miejscu. Tę osobę, twarz, imię i miejsce możemy bardzo łatwo odnaleźć: spójrzcie na krucyfiks. To najważniejsza mapa drogową na świecie.

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Od umierającego do żywych.....	7
2. Kim jestem, by dawać rady?	10
3. To, co w życiu najlepsze	11
4. Gdybym mógł powiedzieć tylko jedno	13
5. Wszystko jest miłością	15
6. Najważniejsza osoba	16
7. Memento mori.	18
8. Jednominutowa modlitwa odmieniająca życie	20
9. Kto to jest „dobry człowiek”?	22
10. „Dać z siebie wszystko”?	24
11. O co się modłę każdego dnia	26
12. Sens życia w jednym zdaniu	27
13. Co znaczy „kocham cię”?	28
14. Czas = życie = rodzina	29
15. Sytuacja bez wyjścia?	30
16. Czym jest uczciwość?	31
17. Optymizm i pesymizm	33
18. Życie terażniejszością.	34
19. Rozsądna skalę wartości	36
20. Samoocena.	37
21. „Matka”	39
22. Co robić z czasem: kilka praktycznych porad	40
23. Święty czas.	41
24. Jedna minuta, by nie dać się zwariować	42
25. Skąd się biorą dobre rzeczy.	43
26. Śmieście się!	45

27. Nie chować urazy	46
28. O co chodzi z tym Kościołem?	47
29. Parę słów o seksie	48
30. Dzisiejsze czasy	50
31. Czym jest rodzina?	52
32. Tylko jedno jest konieczne	54
33. Jak być dobrym człowiekiem: krok pierwszy.	55
34. Krok drugi: dziesięć sposobów na bycie dobrym	56
35. Krok trzeci: zapłata.	63
36. Życie jest sztuką	65
37. Cztery najważniejsze wybory w życiu.	66
38. Trzech bożków	67
39. Dar dla was	69
40. Jak dostać się stąd do nieba?.	71
41. Honor	74
42. Życie jako próba przed narodzeniem.	76
43. Poranki.	77
44. Kilka sentencji.	78
45. Boża łaska i ludzka wolność	79
46. Pieniądze	82
47. Styl	83
48. Test talk-show	84
49. Prostota	86
50. Pustka.	89
51. Lekcja wielkiego poety	90
52. Zatrzymaj się i powąchaj różę.	91
53. Logika miłości	92
54. Jak sprawić, by bycie dobrym było łatwe.	93
55. Pokusy starości	94
56. Najwyższa mądrość.	95
57. Przebaczenie	96
58. Jedno Słowo.	98

59. Jezus jako komik	99
60. Pan Prawdy	100
61. Cztery wymiary	103
62. „Religia”	107
63. Nigdy	109
64. Praca i zabawa	110
65. Śmierć jest początkiem	112
66. Dlaczego istniejecie	115
67. Modlitwy dla dzieci	117
68. BUZI (Bez Udziwnień i Zawilości)	118
69. Lekarstwo na strach	119
70. Zwolnijcie	120
71. Bądźcie dobrzy. Dlaczego?	121
72. Rzeczy proste	123
73. Zrozumienie	126
75. Życie jak smażona ryba	127
76. Jak osiągnąć pokój i sprawiedliwość społeczną	129
77. Pokój	131
78. Dlaczego potrzebujemy nieszczęścia	132
79. Dlaczego uczciwość jest najważniejszą cnotą	133
80. Najgłębsza mądrość	135
81. Ostateczny środek	136
82. Wdzięczność	137
83. Trzy głupie myśli	139
84. Jak radzić sobie z trudnymi ludźmi	142
85. Wszyscy ojcowie zawodzą poza jednym	143
86. Najlepszy prezent dla waszych dzieci	145
87. Krótka porada w kwestii małżeństwa	146
88. Dwie filozofie życia	147
89. Cholera jasna	148
90. Drabina Jakubowa	149
91. Przebaczenie	150

92. Co robić dziesięć razy dziennie, by być szczęśliwym	151
93. Czego nie robić dziesięć razy dziennie.	154
94. Dziesięć zdań, jakich nikt nigdy nie wypowiedział na łożu śmierci.	155
95. Priorytety	156
96. Owoce z pudełka.	157
97. Całopalenie „ja”	158
98. Maksymalny mistycyzm: wykład z religioznawstwa porównawczego.	159
99. Czy chcecie być świętymi?	160
100. „Radość w cierpieniu” – niemożliwe?	162
101. Natura i łaska.	163
102. Duchowa anoreksja.	164
103. Zderzenia i krwawienie kontra makaron i szkielety	165
104. Jak w siedem minut stać się mądrzejszym, szczęśliwszym i lepszym	166
105. Bóg jest komikiem.	168
106. Realistyczny eksperyment myślowy	169
107. Obciach	170
108. Błogosławiony chaos	171
109. Przypowieść o ścianach.	173
110. Wasze życie: cztery obrazy	175
111. „Nie zasłużyłem sobie na to”	177
112. „Liberalny” czy „konserwatywny”?	178
113. Kiedy zawodzicie.	180
114. Miłość i ból	183
115. Tania psychiatria	185
116. Siła spowiedzi	186
117. Myśli i usta.	187
118. Prowadźcie notes.	188

119. Bóg i zabawa	190
120. Co to znaczy być <i>pro life</i>	192
121. Zoo wewnątrz nas	194
122. Umieranie jest łatwe	195
123. „Błogosławieni są ubodzy”	197
124. Mądrość surfingowa	199
125. Piękno smutku	200
126. Mieście dzieci	201
127. „Co możemy dla ciebie zrobić?”	202
128. Najcenniejszy dar	204
129. Poświęcenia	205
130. Strumyki płynące do morza	207
131. Niepotrzebna książka	209
132. Unikalność	210
133. Bóg ma dzieci, lecz nie ma wnuków	211
134. Znaczenie światła	212
135. Praca, zabawa i różę	213
136. Naturalna kolej rzeczy	215
137. Dlaczego dobrzy cierpią	216
138. Czego pragniemy najbardziej	218
139. Cztery rzeczy, które was uszczęśliwią	219
140. Sklejone strony	221
141. Jak działa komunia święta	222
142. Nie balansujcie	223
143. Po-bożność	224
144. Kiedy wszystko wydaje się być bez sensu	225
145. Mądrość dzieciństwa	228
146. Lepsze niż racja	231
147. Moja obsesja	232
148. Przyczyny	234
149. Gdyby Bóg stał się kotem	236
150. Perspektywa	237

151. Jaki czyn może najbardziej odmienić świat?	239
152. Siedem pytań, jedna odpowiedź	241
153. Praktyczne rozwiązanie problemu zła	246
154. Niepełnosprawność.	249
155. Dlaczego złe dni są dobre.	251
156. Nasza dyskalkulia	252
157. Jesteśmy przeznaczeni, by płonąć.	253
158. Prostoduszność	254
159. O co chodzi z tą religią?	256
160. Dlaczego złe rzeczy przydarzają się dobrym ludziom?	258
161. Kiedy umrę	260
162. Ostatnie słowo.	262
 O autorze.	 263